

Rapport från Köpenhamnavalets Arbetsgrupps möte i Helsingfors 18-19 mars 2002

Deltagare:

Eyjólfur Magnússon (IS), ordförande

Ingmar Bergström (S)

Björn Looström (S)

Bjørn Bratfoss (N)

Tom W. Hansen (N)

Tuula Kuusela (FIN)

Carsten Rasmussen (DK)

Miliza Malmelin, sekreterare

Ordförande öppnade mötet och tackade Finland för inbjudan. Finland informerade om de praktiska arrangemangen och om omorganisering på Finlands miljöcentral.

1. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes

2. Godkännande av rapport från förra mötet

Rapporten från mötet efter plenum i Karlskrona (augusti 2001) godkändes.

3. Information från länderna

Finland

- Finland informerade att den ryska oljehamnen i Primorsk har öppnat, vilket medför att bättre beredskap för oljeolyckor behövs i Östra Finska viken. Bl.a. skall fartyget Seili byggas om så att det bättre klarar av oljebekämpning.
- Fortum har köpt två nya fartyg för oljetransporter från Primorsk. Det ena börjar trafikera i april det andra i augusti 2002.
- Flera VTS stationer håller på att byggas, bl.a. i Hangö och på den estniska sidan. De färdiga stationerna har tagits i bruk.
- Finlands ekonomiska zon vidgas.
- Fortum planerar att införa bogserbåstsvång för in och ut trafikering i hamnarna i Borgå och Nystad.
- Mr. Ovsienko som har jobbat för HELCOM med oljespridningsmodeller för Östersjön har nu gjort upp modeller även för Skärgårdshavet.

Danmark

- År 2000 hade man 456 oljeföroreningsituationer på danskt vatten. År 2001 var antalet nere i 332. Man antar att anropssystemet som Danmark har tagit i bruk har medfört att utsläppen blivit färre. 38 fall har sänts vidare till utredning, av dessa går antagligen 20 vidare till polisen.
- Man har upprättat ett mobilt utryckningsteam som kan rycka ut och hjälpa till med provtagning av olja ombord på fartyg som misstänks för utsläpp. Om bevis finns och kaptenen på fartyget erkänner brottet kan administrativa böter ges.
- Baltic Carrier olyckan har lett till att man nu går igenom utrustningen på bekämpningsfartygen för att se om den är den mest ändamålsenliga.

- I samarbete med Norge har man arrangerat satellitövervakning. Satellitbilderna bearbetas i Tromsø och sänds sedan till Danmark.
- På Grönland har man haft ett utsläpp på 4000 l olja på land. Uppsamlingen skedde med bistånd från Island.

Island

- Island informerade om tömningen av den engelska tankern El Grillo, som ligger på botten av Seydisfjörður. Tömningen utfördes i september. Man hade väntat sig mera olja men sammanlagt fick man ut 65 ton ren olja, man tror att tankern nu är tom. Fiskeodling kommer att påbörjas i fjorden.
- Den isländska kustbevakningens telefonnummer har ändrats.

Norge

- Norge informerade om omorganisering på SFT.
- För att öka säkerheten och beredskapen längs kusten i Norge vill regeringen: utöka territorialvattnet från 4 till 12 sjömil, etablera seglingsleder för trafiken, etablera internationella regler gällande förhandsvarsel för riskbetonade transporter, stärka trafikkontrollen och övervakningen, värdera hur bogserbåtskapaciteten i Nord Norge kan stärkas, effektivera beredskapen gällande oljebekämpning (främst genom samordning av privata och statliga resurser), överföra SFTs ansvar för den statliga beredskapen till Kustverket. Dessa saker är nu under utredning.
- Som en konsekvens av Green Ålesund olyckan har ansvaret för nödlösningensberedskapen överförs från Sjöfartsdirektoratet till SFT fr.o.m. 1 januari 2002.
- Fas II av "Risikobaserat dimensionering av statlig beredskap mot akutt förorening" - Behov av plassering av utstyr langs kysten har blivit klar och delades ut. Fas II handlar om var utstyrningen skall placeras för att effektivera beredskapen, vilken utrustning som behövs, vem som skall sköta den etc. De första utplaceringarna av ny utstyrning skall vara genomförda 1.10.2002.

Sverige

- Sverige informerade att man på Kustbevakningen funderar på att anställa egna utredare för förundersökningar av oljeutsläpp till sjöss.
- Kustbevakning omorganiseras, närmast drabbat omorganiseringen regionerna.

Sekreteraren meddelade vidare att Finland inte kommer att fortsätta att stå värd för sekretariatet efter plenum 2002.

4. Arbetsgruppens uppgifter från plenumsmötet

4.1 Framtidens kommunikationsmedel

Norge hade ingenting nytt att rapportera angående kommunikationsmedel. Användning av satellit och internet kommer hela tiden starkare in i bilden, men än så länge är VHF det viktigaste kommunikationsmedlet.

4.2 Status gällande kemiska- och biologiska bekämpningsmedel

Norge informerade om att ingen betydelsefull utveckling har hänt gällande biologiska bekämpningsmedel. I USA jobbar man med att utveckla bränningsmetoderna. De dispergeringsmedel som används idag baserar sig närmast på såpa, och är inte giftiga.

Man har i Norge gett ut en ny föreskrift "Foreskrift om sammensetning og bruk av dispergeringsmidler og strandrensemidler for bekjempelse av oljeforurensning". Föreskriften stipulerar att det är användaren som bär ansvaret för all dokumentation rörande dispergeringsmedels användningen i en bekämpningsaktion. Därtill skall det framgå ur verksamhetens beredskapsplan samt i de riskbaserade beredskapsanalyserna att användandet av dispergeringsmedel är det bästa möjliga tilltag i ifrågavarande föroreningsituation. Planerad och dokumenterad användning av dispergeringsmedel är följaktligen tillåten.

SFT har satt igång ett forskningsprojekt tillsammans med oljesällskapen för att forska i effekterna av dispergeringsmedelanvändning. SFT har inte skaffat någon egen utrustning för spridning av dispergeringsmedel, och kommer kanske inte heller att göra det. Man förlitar sig på den utrustning som oljesällskapen har. I Norge finns för tillfälle tre enheter som har kapacitet att använda dispergeringsmedel.

Man har konstaterat att bästa sättet att sprida dispergeringsmedel på är att använda helikopter, eller mindre båtar. För dessa är träffsäkerheten störst.

Sverige meddelade att man bett Naturvårdsverket se på frågan om dispergeringsmedel. Naturvårdsverket hade beställt en undersökning av IVL. Slutresultatet är att man avråder från användning av dispergeringsmedel i Östersjön.

4.3 Förbud mot utpumpning av olja i sjön

Sverige informerade om Helcoms Baltic Strategy. De tre viktiga principerna är: 1) Kostnadsfri mottagning av oljerester i hamnarna, 2) Fartygen är tvungna att lämna sina oljerester, 3) gemensamma regler för bötfällning av oljeutsläpp. Punkt 1 och 2 håller på att implementeras i Östersjöstaterna. En nedgång i antalet oljeutsläpp kan märkas i den svenska statistiken vilken kan vara en följd av att Baltic Strategy börjar göra sin verkan.

4.4 Provtagning av olja

På uppdrag av Helcom har Sverige utarbetat en manual "Oil sampling at Sea". Manualen innehåller information om hur provtagning ska ske, hur proverna ska behandlas och skickas till analys. Manualen kommer att presenteras på Helcoms möte i maj 2002.

EU har utvecklat en databas EUROCRUDE med analysdata över råoljor som kan användas för att spåra oljeutsläppare. Helcom planerar att utveckla och anpassa databasen för oljor som transporteras på Östersjön.

Norge informerade att man har en databas över de råoljor som kommer från källor i Nordsjön. Man har utökat databasen med en del data över andra typer av oljeprodukter som ofta fraktas på Nordsjön.

Nordisk kurs i provtagning av olja: Sverige informerade att man skickat ut inbjudan till kursen. Den kommer att anordnas i Karlskrona 23-25 april 2002. Personer från samtliga nordiska länder väntas delta. Kursen kan i bästa fall leda till likheter inom principerna för provtagning (och utrustning) mellan de nordiska länderna. Enighet länderna i mellan ökar också pressen på juristerna som handhar oljeutsläppsfallen. Även Estland har visat intresse för en kurs i provtagning av olja. Inom EU pågår uppgradering av NordTest, man söker möjligheter för standardisering.

Danmark informerade att man för tillfället inte jobbar med att kasta provtagningsbojer från helikopter eftersom det skulle behövas någon bättre och större apparat för analysen av proverna. Tyskland lär ska ha någon form av avläsningsapparat som kan användas direkt från helikoptern. Danmark har bett Tyskland om mera information om denna apparatur. Sverige meddelade att man utvecklat sina provtagningsbojer och lagt en transponder på dem så att de lättare skall gå att hitta. Mera information om detta kommer att ges på plenum.

4.5 Regionala planer

Sverige gjorde en översikt över de regionala planerna. I norra regionen planeras en gemensam materialövning med finska enheter utanför Umeå i september 2002. I Östra regionen genomförs under maj-april ett gemensamt satellitövervakningsprojekt med finska enheter där användning av satellitbilder, flyg och fartyg kombineras för att sätta fast oljeutsläppare. I södra regionen planeras för hösten 2002 en materialövning i Kögebukten med Danmark som värdland. I västra regionen står Sverige som värd för en gemensam materialövning i september 2002.

Norge förevisade en power point show från kemikalieövning mellan Norge och västra regionen som ägde rum i maj 2001.

4.6 Användning av IT inom Köpenhamnsavtalet

Sekreteraren informerade att hon ännu inte fullföljt uppdateringen av hemsidan. Arbetet har påbörjats men blivit på hälft. Idéer om att införa länkar till EU's utrustningssidor framfördes.

4.7 Skeppsvrak med olja och kemikalier

Norge informerade om olyckorna med Green Ålesund och John R. I Green Ålesund fallet måste man lyfta vraket på grund av lasten, som bestod av (rutten) fisk. Vid vraklyftet visade det sig att det ännu fanns olja ombord fastän man trott att all olja var omhändertagen. Samma sak hände i John R fallet. Fastän vraket i princip är tomt hittade man ännu 300 ton olja. Lärdomen är att "tomt" sällan verkligen är tomt, och att många fartyg har mera olja ombord än vad som anges.

Finland meddelade att man under inkommande sommar kommer att försöka hitta tre vrak i Bottniska viken (norrut från Raumo). Man vet inte den exakta platsen. Vraken är fraktfartyg med olja ombord, de har sjunkit för 30-50 år sedan.

4.8 Nödlossningsövningar

Norge har genomfört en nödlossningsövning, om vilken rapporteras mera på plenum. Nästa övning kommer att hållas i Ålesund vecka 37. I samband med denna övning ordnas ett erfarenhetsseminarium med inbjudna utrustningsleverantörer. Noska seminariet hålls samtidigt i Horten, synergieffekterna utnyttjas.

4.9 Beredskap för kemikalieolyckor - ad hoc grupp

Ad hoc kemikaliegruppen kommer att hålla sitt första möte 19.3. Frågeställningar som kommer att behandlas är ifall det finns behov av tillägg i Köpenhamnavtalets manual gällande bekämpning av kemikalieolyckor. Ländernas person- och materialresurser samt beredskap kommer också att behandlas. Till plenum redogör ad hoc gruppen för vad de gjort, vad de skall göra och sitt tidsschema.

4.10 Beredskap att bekämpa olja med hög viskositet - ad hoc grupp

Den "tekniska" ad hoc gruppen hade sitt första möte i februari i Köpenhamn. Johan Marius Ly, från SFT valdes till ledare för gruppen. En utförlig rapport om gruppens mål, metoder och arbetsplan diskuterades. Alla i arbetsgruppen var överens om att den tekniska gruppen hade fått en bra start och är inne på rätt väg. Man bad dock att gruppen skulle sammankomma i god tid före plenum, för ifall avsikten är att lämna in en ansökan om ekonomiskt stöd bör denna ansökan sändas till sekretariatet senast 5 augusti.

4.11 Bildandet av ad hoc grupper

Sekreteraren meddelade att hon ännu inte sett över arbetsordningen, men att saken förbereds till plenum för beslut.

4.12 Certifiering av oljebekämpningsutrustning

Norge har tillsammans med Det Norska Veritas kört igång ett projekt med att certifiera oljeskyddsutrustning. Avsikten är att underlätta anskaffningsprocessen för alla som behöver dylik utrustning. Genom att utföra standardiserade test kan man med ge varufakta om produkterna, vad de går för i olika förhållande (oljor, väder, vind). Certifieringen gör varorna jämförbara, vilket de inte är i dag. Både myndigheterna, inköpare och producenter har uttryckt att behov för certifiering finns. Projektet utförs med EU stöd. Första demonstrationstesten utförs i vecka 15 i Horten , inbjudningar kommer att skickas ut. På hösten genomförs ett två dagars seminarium, inbjudningar skickas även till det.

I framtiden är det möjligt att försäkringsbolagen kommer att visa allt större intresse för certifieringsfrågan. Man kommer att vara intresserad av att veta om den oljeskyddsutrustning som har använts vid olyckor är certifierad eller inte. Icke certifierad utrustning kanske inte ersätts.

5. Löpande ärenden

5.1 Nordiska kontaktgruppens arbete

Brevet till den Nordiska kontaktgruppen har inte författats. Man diskuterade vad som var avsikten med det och kom fram till att huvudsaken är att kemikalie ad hoc gruppen och kontaktgruppen diskuterar hur de bäst kan samarbeta och utnyttja synergier i sitt arbete.

Sverige framkastade dessutom idén om att utveckla websidor om kemikaliebekämpning. Tidigare har en rapport "Åtgärder mot kemikalieolyckor i sjöar och vattendrag" skrivits av Kustbevakningen. En del pengar från detta projekt finns ännu oanvända. Dessa kunde användas till att utveckla några websidor där förutom nämnda rapport också delar av Helcoms Volume III kunde ingå.

5.2 Övningar

Sekreteraren påminde om att rapporter från övningarna skall skickas till sekretariatet.

6. Nästa möte

Nästa arbetsgruppsmöte kommer att hållas måndagen den 26 augusti i Reykjavik. Plenum hålls 27-28 augusti, och efter plenum den 28 hålls ännu ett arbetsgruppsmöte.

Ordförande avslutade mötet.